

- om forskelle og ligheder mellem skolens og kirkens opgave

Af Anna Døssing Gunnertoft, religionspædagogisk konsulent i Aalborg Stift

Den gode begyndelse

Bibelens fortælling begynder som bekendt smukt og idyllisk i Edens Have, hvor de første mennesker, Adam og Eva, levede i harmoni med deres skaber i de fredfyldte omgivelser, Gud havde skabt for deres skyld. Ingen stillede spørgsmål, for i den fuldkomne harmoni, hvor alt var godt, var der ikke noget at spørge om. Man hvilede i fuldkommen tillid til Gud.

Det første spørgsmål

Men så stillede slangen det første spørgsmål, der nogensinde er stillet. »Mon Gud virkelig har sagt...?«, spurgte den, og dermed var vejen åben til at tvivle på Gud og hans hensigter. Det var Gud selv, der var sat spørgsmålstegn ved. Da blev idyllen brudt, for tilliden, der bar paradiset, var borte. Siden er spørgsmålet, det afgørende religiøse spørgsmål, kommet ind i verden. Hvad har Gud sagt? Eller har han overhovedet sagt noget? Sådan er det gået til, at al kristendomsundervisning må begynde med et spørgsmål. Det gælder både kirkens og skolens religionsundervisning.

Skolens opgave

Udgangspunktet har dog forskellig betydning for skole og kirke. Principielt kan skolen ikke mene, at spørgsmålet om, hvad Gud har sagt, kan besvares endegyldigt. Skolen må nøjes med at give elever viden om de svar, som kristendommen (og andre religioner) giver. Svaret kan omfatte den kirkelige

tradition, bibelske historier, gudstjenesten og etik mv. Man skal opnå, at eleven kan forholde sig til den religiøse dimensions indhold og betydning ud fra grundlæggende tilværelsesspørgsmål og etik. Der er tale om en omfattende opgave, hvor man kredser om den afgørende problematik. Selvom der ikke kan gives svar på det grundlæggende religiøse spørgsmål, udfører skolen her noget, der må være værdifuldt i kirkens øjne, idet man arbejder med de menneskelige grundproblemer og de eksistentielle modsigelser, der lægger op til en religiøs tydning.

Kirkens opgave

Kirken må tage spørgsmålet op på linje med skolen, men den må også i sin undervisning så at sige vise tilbage til det, der lå forud for, at spørgsmålet blev stillet. Her ligger konfirmationsforberedelsens og børnekonfirmandundervisningens særlige opgave og udfordring: At bestræbe sig på at føre ind i troens verden, hvor hemmeligheden er den indre tilstand eller erkendelse, der på en måde ikke behøver at stille spørgsmålet, fordi svaret er oplevet som troens grundlag. Man kan sige, at mens skolen nok kan undervise om en religiøs livsyttring som bøn, kan denne praksis kun finde sted i kirkens undervisning. Skolen kan nok tale om bønnens indhold, og hvordan den kan opfattes, men man må ifølge sin afgrænsede opgave overlade det til kirkens konfirmationsforberedelse at gå indenfor i det religiøse oplevelsesunivers. Til gengæld har kirken også begrænsninger på skolens grund. Her kan man ikke gå ud over den information, der omfatter kristendommens objektive indhold, for et sådant indhold har den på linje med andre religioner. Hinsides den objektive grænse ligger troens indre paradis, som Edens Have er et billede på. Kirkens undervisning skal vise vej hertil.

En fælles opgave

For såvel kirke som skole handler det om mere end blot oplysning om den kristne tradition, bibelens indhold, gudstjeneste osv. Der er tale om et kulturelt sammenfald af forhold, hvor begge har nogenlunde fælles opfattelse og kan udnytte dette til gavn for dem, der skal have del i undervisningen. Således er folkeskolens almendannende formål meget tæt på det kristne menneskesyn, at alle er lige, uendeligt værdifulde og et mål for anerkendelse. Skolen skal vække og nære sansen for hvert menneskes absolutte værd uanset nationalitet, race eller religion, ja, vise en respekt og tolerance for den enkelte, så man kommer til at tænke på Løgstrups urørlighedszone. I forlængelse af dette ligger også tydeliggørelsen af det personlige ansvar såvel individuelt som samfundsmæssigt.

Skolens formål om at skabe forståelse og respekt for mennesker med anden kultur og religion falder i tråd med de kristne værdier. Når disse synes reflekteret i dannelsesformuleringerne i skolens formålsparagraf, er det næppe nogen tilfældighed. Her synes at være et vidnesbyrd om kirkens og kristendommens indflydelse på vores kulturelle værdier, som gør samarbejdet mellem de to institutioner naturligt og gensidigt befordrende. Skole og kirke fulgtes ad et godt stykke op gennem historien, og selvom der gennem det tyvende århundrede er sket en tiltagende ændring, hvad angår det egentlige mål og dermed også en klar adskillelse, drejer det sig altså fortsat om varetagelsen af en fælles opgave, hvor der er plads til gensidig støtte og beslægtethed. Man er stadig på vej sammen i et arbejdsfælleskab et meget langt stykke. Først ved døren til kirkens indre verden skilles vejene.

Det ultimative spørgsmål som dilemma

Spørgsmålet som fænomen kom ind i verden med slangen i paradiset, og derved blev det muligt at sætte spørgsmålstejn ved alt. Vi regner det da også for en dyd at sætte spørgsmålstejn ved autoriteter og har erfaret, at alt forskning og erkendelse begynder med et spørgsmål. Men det religiøse grundspørgsmål om, hvad Gud har sagt, eller om han overhovedet har sagt noget, er lidt tricky. Vi må dog stille det. Det er skolens vilkår, ligesom det er kirkens, selvom vi jo ved, at det handler om det ultimative, overfor hvilket alle spørgsmål kommer til kort. Skolens virke standser der, hvor spørgsmålet ikke mere stilles; på den anden side af spørgsmålet begynder kirkens særlige virke.

Fakta | Folkeskolen formålsparagraf

§1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling. Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle. Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Stk. 2.

Fagets centrale kundskabsområde er kristendommen, som den fremtræder i historisk og nutidig sammenhæng. Eleverne skal opnå kundskaber om de bibelske fortællinger og deres betydning for værdigrundlaget i vores kulturkreds. Derudover skal eleverne opnå kundskaber om ikke kristne religioner og livsanskuelser.

Stk. 3.

Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne grundlag for personlig stillingtagen og medansvar i et demokratisk samfund.